

neeskunde beter zal uitkomen. Haar betekenis als wetenschappelijke richting ligt niet alleen in het overigens moeilijk grijpbare rechtstreekse resultaat, maar niet het minst in den prikkel, dien zij de geneeskunde geeft, tot een zelfbezinning op haar wezen en taak, haar orde en doel.

De moderne geneeskunde, die in de oprichtingsdagen onzer vereniging nauwelijks een halve eeuw oud was, heeft tot object niet meer, zoals vroeger bij Hippocrates en Paracelsus nog, den zieken mens. Niet zonder krachtsinspanning heeft ze het onderwerp van haar bemoeiingen gedrongen in het natuurwetenschappelijk kader, en het gereduceerd tot het zieke lichaam. Zo behoort het tot de natuur der natuurwetenschap, die bestaat uit de wereld der zichtbare of in beginsel zichtbaar te maken, zintuigelijk ervaarbare verschijnselen. Wel komt men zo met de psychiatrie enigszins in verlegenheid, maar deze zocht daarom ook lang zeer ijverig bijna alleen naar het anatomische substraat in de hersenen, trachtte de ziel langs natuurwetenschappelijken weg te benaderen, en oefende overigens, afzijdig als ze zich veelal hield, weinig invloed op het algemene medische denken, dat zich schier uitsluitend betrok op de ziekelijke verschijnselen van het lichaam, hun oorzaak en ontstaanswijze.

Het wijsgerig postulaat, dat, zoals zo dikwijls in de wetenschap, meestentijds onuitgesproken bleef, was, *dat het lichaam, zijn bouw en verrichtingen, mitsgaders de storingen daarvan, in termen van natuur- en scheikunde kunnen en moeten worden verstaan*. Eerst toen kwam de vaststelling van Descartes tot haar recht, die in zijn beroemd „Discours de la méthode” had geleerd, „dit lichaam te beschouwen als een machine, die, daar ze door God's handen gemaakt is, onvergelykelijk beter is ingericht en wonderbaarlijker bewegingsmogelijkheden in zich heeft dan één van die welke door mensen kunnen worden uitgedacht”.

„De mens als denkend wezen” — zo geeft Pos Descartes' visie weer — „is verbonden met het lichaam, maar dit laatste moet in zijn werkingen en samenstel begrepen worden als onafhankelijk van de werking van de geest. Het moet beschouwd worden als machine of automaat, die werkt *alsof de ziel er niet in was*”¹⁾. De arts is dan de ingenieur van het lichaam. Wat er verder misschien bij komt, behoort tot de medische kunst en niet tot de wetenschap.

Bij deze mechanistische opvatting van het lichaam wordt de